

ИНТЕРВЬЮ З ГЕТЬМАНОМ
СКОРОПАДСЬКИМ.

Гетьман Скоропадський, який з деякого часу перебуває в нашій країні, згодився прийняти одного з редакторів Лозанської Газети. За кордоном освідомлени дуже поверховно про роль, яку грав на Україні гетьман. Ця неосвідомленість залежить в більшій частині від тенденційних інформацій, які різні партії рахували мудрим передати за кордон. Отже не читатимуться без інтересу ті пояснення, які гетьман мав чести нам дати.

Гетьман Скоропадський має віку півсотні років. Його стан високий. Його обличчя дыше інтелігентістю і волею. Його прийом є сердечний. Він походить з старого роду, предки якого колись грали визначну роль на Україні. Гетьман зробив свою військову кар'єру в російській армії. Флігель ад'ютант свити цारा Миколи II, він командував в останні часи армійським корпусом. Він має командорський хрест Почесного Легіону. На протязі всієї війни він боровся проти Німеччини. Коли наступив розвал російської армії, Скоропадський стояв на чолі корпусу української армії, який бився зпочатку проти німецьких сил, а після того проти большевиків.

Запаливши маленьку дерев'яну люльку доброго жовтого тютюну, гетьман набросав мені малюнок ситуації на Україні в 1918 році, коли він прийшов до влади:

"У квітні 1918 року на Україні було 500.000 германських жовнірів. Центральна Рада в той час не репрезентувала більше справжніх політичних почувань наріду. Її влада помалу розпадалася. Маленькі селянські господарі, переважаючи більшість українського населення, відмовили Раді в своєму довір'ю і на конгресі, що мав більше 3.000 представників всіх губерній призивала мене до влади.

Як український патріот, я рахував своїм обов'язком прийняти цей мандат, але я себе почував в дуже тяжких умовах. Потрібно було організувати країну, яка, після большевицької окупації, находилася в стані повної анархії, і одночасно треба було регулювати ті конфлікти, що виникали щодня між населенням і німцями. Я організував уряд, який сконцентрував всіх людей порядку, пропонуючи прийняти участь у владі представниками всім продуктивних сил країни. Я пеклювався, щоб дати

цьому урядові головну ідею української політики, яка базувалася би на почутті національно-демократичному при головній допомозі дрібних селянським власників, яких у нас звуть хліборобами

- "Яка була роль українських делегатів на Берестейській Конференції". -

- "Я прийняв владу значно пізніше підпису мирного договору, коли вже вся країна була окупована німцями, так що я не міг відповісти на ваше питання інакше, як в імені пасивного глядача і віддаленого від цих подій. Українці були в цю епоху перед лицем сумної ділеми: або вони бачили себе захопленими хвилею російського більшовизму зі всім страхіттям цього режиму, або їм треба було згедитись на присутність на їх території німців, тоді побідити. В цій альтернативі вони губили все те, що вони здобули з точки погляду національної на протязі революції. Треба було найти якийсь інший "modus vivendi". Я нагадую в інтересах історичної правди, що в цей момент Україна безнадійно звернулася до Антанти, яку вона розглядала, як союзницю. Були зроблені послішні демарши перед генералом Коанда /пізніше президентом ради Міністрів Румунії/ якого прохали, щоб Румунія зробила нам допомогу при силкою військового матерьялу. Генерал Коанда, на жаль був вимушен заявити, що він не може дати нам допомоги, так гарячо бажаної.

На конференції в Бересті Літовським українські делегати показали себе безумовними націоналістами. Вони домагалися повної незалежності України.

Ми запитуємо гетьмана, чи він дав землю селянам і в якій формі.

- Я був і я ~~не~~ прихильником аграрної реформи. Приймавши владу, я базувався на економічному постулаті роздроблення земель. Але я бажав, щоб селянин платив за землю аби почувати себе законним власником. З другого боку я розробив широкий план, який одночасно дозволяв, в певних умовах, залишення тих в господарств, які були потрібні для культури буряків, джерела національного багатства моєї країни - цукрової промисловості. Всі ці ідеї були на шляху до виконання, коли після вісьми місяців я був вимушений уйти від влади.

Запитаний після того відносно своїх зносин з Німеччиною і з якого приводу він їздив до Берліну в вересні 1918 року, гетьман відповів:

- Мої відомості про міжнародну ситуацію переконали мене, що ут-

ворення української армії являлося рішучою необхідністю. Але виконання цього плану зустрічало сильну опозицію з боку німецьких військових авторитетів, які знаходилися в моїй країні. Всі казарми були заняті німецькою армією. Мені було дуже тяжко організувати нормальне постачання для армії, яку я хотів організувати.

Тоді я вирішив поїхати до Берліну, щоб розв'язати цю проблему перед найвищими властями наріда-окупанта. Я найшов в Берліні дуже примітний антагонізм між видом управов закордонного міністерства і військовою властю. На решті моя подорож яка була предиянята з метою досягнення ладу і організації на Україні, не дала задовольняючих наслідків. Після мого повороту до Києва події поспішалися. Союзні місії прибули до Яс в великій кількості пан-росіян, які робили великий вплив на політику цих місій до українського питання.

Саме в цей момент почав грати свою роль без будучини Леникин. Я послав до Яс делегатів від свого Уряду з завданням пояснити, що боротьба між екстремістами і лад на Україні не можуть існувати, як тільки підтриманням влади, базованої на національному почутті наріду. Мої делегати нічого не досягли в цих переговорах. Союзні місії мені поставили умови, які резюмироувалися на постулаті федерації з Росією. Я розумів дуже добре, ту небезпеку, яку несло таке політичне вимагання, але переслідуючи перед усім в и щ у м е т у підтримувати лад в державі, яку я збудував, я схилився проти свого серця перед домаганнями союзників і оголосив федерацію з Росією.

Я мушу вам сказати, що в цей момент Україна була державою в стані організації, але вже майже організованою: економічне життя розв'язало, торгівля була напруженою, рух залізниць і транспорту був майже нормальний. Ми мали 400.000.000 пудів збіжжя /6.400.000 тон/; я зібрав більше 4 мільярдів вартістей, по більшості закордонних. Ми мали сток більше 3 мільонів пудів цукру /48.000 тон/; металургічна промисловість почала функціонувати. Однак моя декларація йшла проти почуття багатства українців. Я покинув країну.

Я залишаюся між тім переконанням, що для будучого мира в Східній Європі, для боротьби проти розлагаючих крайних течій є тільки одна гребля, одиний вал, це національне почуття. Україна збудована в державу, базовану на національному почутті, яке відповідає рліс-бокім баганням наріду самому визначатись, буде елементом безмірної

18571

сили для цього миру, якого цілий світ нині шукає.

Ми прощаємось з Гетьманом, який стискуючи нам руку, ще каже
кілька слів приємних для Швайцарії.

Д.Ц.

3 оригіналом згідно:

Моругинь Овсієвич